Ч. 55 (12.711). Львів, четвер 12. березня 1931. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ. Львів, Ринок ч. 10, II. пов.

Конто почт. щадн. 143.322.

Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.

Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.

Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „

ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41
„ Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Suum cuique...

Промова сенатора д-ра А. Горбачевського на засіданні сенату дня 4. березня 1931 р. при загальній дискусії над бюджетом

Висока Палато! Розглядаючи державний бюджет, предложений Високому Сенатові, та інтереси українського народу в Польщі, який маю честь репрезентувати, з жалем мушу ствердити, що потреби та вимоги життя цього населення не найшли в цифрах бюджету ніякої уваги, хоча це населення творить 1/5 часть загалу населення цілої держави. Оскільки річ іде про жертви фінансові, про фінансову поміч для українського населення, державні польські чинники стоять на становищі вповні негативнім і то в цілою консеквенцією. Отся подиву гідна консеквенція доводить до того, що верховні державні чинники не респектують міжнародніх зобовязань, а навіть не рахуються з постановами і наказами власного законодавства. Загально відомо, що декрет Ради Амбасадорів з дня 14. березня 1923 р., був попереджений численними переговорами, які польський уряд переводив з державами Антанти. І в тих переговорах прийняв польський уряд зобовязання в тім напрямі, що Східній Галичині надасть такий устрій, який давав би запоруку українському населенню, замешкуючому цей край, свобідного розвитку. У висліді цих переговорів вніс тогочасний уряд до сойму проект закону про т. зв. воєвідське самоврядування. Цей проект дня 22. вересня 1922 р. був ухвалений, а в дні 5. жовтня того самого року був оголошений у Вістнику Державних Законів, як обовязуючий закон.

Отже арт. 24. того закону постановляє, що польський уряд зобовязується, щоби був утворений український університет на правах польських університетів, що подбає за те, щоби сойм ухвалив потрібні засоби на вивінування цього університету. Арт. 26. того самого закону гарантує знову, що заповіджене самоурядування буде введене у воєвідствах тернопільськім, львівськім і станиславівськім найдалі до 2-х літ від дня оголошення закону, та що в тім самім часі уряд приступить також до утворення українського університету. Від часу оголошення закону, себто від 5. жовтня 1922 р. минуло вже не 2 роки, але чотири рази по два роки— повних вісім літ, а про виконання закону абсолютно ніхто не думає. Цей закон прикрашує сторінки Дневника Державних Законів разом з підписами особистостей, які приняли відповідальність за зміст цього документу і полишиться свідком розходження між приреченнями та виконаннями цих приречень.

Оскільки річ іде про фінансову поміч, то та передовсім повинна бути признана і дана на виконання тих всіх зобовязань, які згідно з законом сойм і уряд на себе приняли. Досі — константую — це не сталося.

У бюджетовім прелімінарі на теперішню бюджетову періоду фігурує в рубриці „видатки“ (діл VI), що обіймає вище шкільництво і науку, позиція в сумі 90.000 зол., як кредит, призначений на субвенції для Українського Наукового Інституту. Можемо повітати з приємністю, що така позиція була вставлена, одначе цієї позиції не можемо приняти на наш власний рахунок. Бо абстрагуючи від того, що загал заінтересованого українського громадянства не є належно поінформований щодо правних основ того Інституту і його наукової програми, заходить обава, що та позиція може бути трактована, як сурогат тих видатків, які повинні були піти на заложення й удержання українського університету. Отже мусимо тут це застереження зазначити.

Однак поза недостачею фінансової помочі ще більше діймаюче ділають інші чинники

В останніх часах висувається на адресу українського населення Сх. Галичини і на адресу його Парляментарної Репрезентації питання льояльности у звязку з замітом нельояльности. Прошу панів, випадає поставити собі питання, що це льояльність? Мені здається, що це питання поставив зовсім реально правник старинного Риму, цього Риму, який своїми правничими науками дав основу для будови новочасних правних систем. Отже цей правник обхопив проблему льояльности афоризмом „**Jus est — honeste vivere, alterum non laedere, suum cuique tribuere**“ — що значить, що суть і зміст права основується на тім, щоби жити чесно, другого не кривдити і віддати кожному те, що йому належить. Так, і ми також стоїмо на тому становищі.

Якщо йде питання про форму виявлення
льояльности, то можна її ріжно розуміти: мож
на її оцінювати, як певний психічний настрій,
який основується на почуванню, але можна ро
зуміти льояльність також, як реальний факт, то
му, що підкладом для льояльности є завсіди
правні відносини — реальні, без огляду на те,
чи мають вони характер приватно правний, чи
належать до обсягу публичного права, — отже
також до змірення цієї льояльности мусить бу
ти вжитий мірник з реальними признаками. Як
що приймемо анальогію із системи приватного
права, то треба також ствердити, що тепер тео
рія чесности чесного правного обороту чи до
брих обичаїв найшла всюди приміненя в зако
нодавстві новочасних держав, а та теорія отя
вить як принцип постанову, що обовязок чесно
сти мусить бути обосторонній.

Тепер дозволю собі поставити питання, чи
і на скільки українське населення, яке маю честь
тут, у Високій Палаті, заступати, відповідає ви
могам, щодо сповнення обовязку льояльности?

Загал цього населення несе всякого роду тяга-
рі, оплачує податки, сповняє оплати, данини,
всякого роду повинности, та не тільки те, але
приносить в жертві для польської держави те,
що громадянин може мае найдорожчого, пла-
тить податок крови. Пригадаю панам, що заві-
рюха з 1926 р., якої театром були вулиці сто-
лиці, втягнула в свій крутіж також і нас, що
і там українська молодь, що виконували обовяз-
ки військової служби, що ті вояки в поважному
числі віддали своє життя, борючися не за свій
інтерес, або своїх найближчих. Це була жертва
для держави і та жертва хіба дає нам право
жадати всіх тих прав, які нам згідно з консти-
туцією належать.

В часі дебати над експозе п. міністра за-
кордонних справ в соймовій комісії один із
речників урядового табору висказав заяву, що
„якщо підете до Женеви, то нічого вам не дамо,
хочби ваші домагання були якнайслушніші".
Що це значить? Якщо держава має станути на
тім становищі, не можу того безумовно розумі-

ти, бо це було би перекресленням конституції. Зрештою, Женева була тільки наслідком неґативного становища Варшави. Якщо держава є в тім положенню, що мусить доходити своїх прав проти власних громадян, має до розпорядження дуже поважні середники, щоби вдоволити своїй волі, щоби вдоволити вимогам і праву.

Я вже зазначив, що ми стоїмо на становищі, яке визначило давне римське право, стоїмо на тім становищі, щоби віддати кожному те, що йому належить: „suum cuique tribuere". І жадаємо того для себе.

Померший недавно нестор польського парляментаризму д-р Герман Діяманд на короткий час перед смертю висказався, що декретом укладу суспільних сил не можна змінити. І в тих словах, в тих, думаю, глибоко відчутих словах, які виплывали з переконання, основаного на життевім досвіді, міститься велика правда.

Ми, на мою думку, вчинили все те, чого від нас держава, до якої належимо, польська держава, мала право жадати. Ми доказали фактами льояльність, яку нам заперечуєте, та ми спокійно вижадаємо присуду безсторонньої опінії европейської цивілізації.

Голосувати будемо проти бюджету.

На господарські теми.

Розбудова нашого молочарства.

Всі ми гордимося працею й успіхами нашого Маслосоюзу, всі тішимося його постійним зростом. Тому не від річи буде поглянути на ті завдання, які ставить собі централя Маслосоюзу у Львові на найближчу мету.

З нашої кооперативної преси відомо, що Маслосоюз поставив собі з початком 1930-го року за необхідне завдання *змеханізувати і перемінити на парові всі наші кооперативні молочарні протягом 5 літ*, себто до 1935 року. Завдання це не легке, тимбільше, що всю ту великанську працю треба буде виконати *тільки власними фондами і власними силами*. Але установа, яка має такий меткий провід і таких ідейних працьовників, як наш Маслосоюз, переведе, можна вірити, свій плян у 100 відсотках.

Плян, про який мова, можнаб назвати ґенеральним, бо окремі частинні завдання намічено виконати кожного року зокрема. Таким робом це свого роду *„пятирічка"*, розроблена в централі до найменших подробиць, так, що при добрій волі всіх заінтересованих кругів її вдасться напевно здійснити.

Першим роком тієї пятирічки був 1930-ий рік. На той рік прийшла на чергу *реорґанізація молочарських кооператив*, себто їх переміна на такі орґанізаційно-правні одиниці, які сталиб трівким фундаментом під задумане діло. В 1930 р. поведено акцію в напрямі *скомасування малих кооператив, нежиттездатних, у великі одиниці*, які дають запоруку зібрання потрібного сирівця (молока) до перерібки і тимсамим забезпечують їх рентовність. Такою формою є *районові молочарні*, з діяльністю на кільканацять сусідніх сіл, але оперті на фізичному членстві. По році пропаґанди і форсовної праці можна нині ствердити, що цю *кампанію переведено з повним успіхом*, бо майже всі більші молочарні приняли новий статут, а інші є в стадії остаточної переорґанізації. Тут варто також ствердити, що українські кооперативні круги поставилися прихильно до нової орґанізаційної форми кооперативних молочарень і приняли її за свою як одиноко доцільну.

На цей (1931) рік програма праці Маслосоюзу передбачує *інтенсивне збирання уділів*, яке вже почалося. По пляну кожний член молочарської кооперативи повинен в цьому році зложити на уділ 25 зол. від одної кооперативи. На перший погляд це дуже велика сума, але коли її розложити на довільні сплати, або стягати на уділ хочби тільки по одному сотикові від кожної літри доставленого молока, то можна думати, що й ця справа буде переведена згідно з виробленим пляном.

Справі перебудови молочарства була присвячена м. ін. краєва конференція начальників відділів і техніків-орґанізаторів Маслосоюзу, що радила 1. лютого ц. р. На цій конференції виголосили реферати оба директори Маслосоюзу, а саме дир. Палій „Про вигляди нашого молочарства на тлі теперішнього стану краю" і дир. Мудрик „Про методи праці в орґанізації і техниці нашого кооперативного молочарства". Після широкої дискусії принято резолюції, які, як напрямну праці Маслосоюзу на найближчу мету, подаємо нижче повнотою:

Конференція начальників відділів і техніків-орґанізаторів Маслосоюзу стверджує, що:

1) При теперішній сільсько-господарській скруті ще найбільш рентується молочна господарка і продукція молочних продуктів, якщо буде ведена орґанізованим способом і під фаховим технічним проводом Краєвого Молочарського Союзу „Маслосоюз".

2) Найбільш доцільною є вже реалізована Маслосоюзом орґанізація великих районових молочарень, опертих на фізичному членстві.

3) Розбудова районових молочарень повинна опиратися тільки на власних силах і фондах кооперативи, тобто тільки в міру збирання уділів.

4) Построювання районових молочарень на чужих фондах є наскрізь шкідливе, бо обезсилює кооперативи внаслідок браку оборотових фондів, що в свою чергу підриває довіря доставців через неточні виплати. Знова брак довіря знеохочує

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 12. БЕРЕЗНЯ 1931.

МИХАЙЛО РУДНИЦЬКИЙ.

Шевченко і европейська критика.

(З приводу 70-ліття смерти поета).

Причинки і „ідеольоґічні синтези". — Два доґматизми. — Порівнання Шевченка з іншими. — І ґеній не є всім.

(Докінчення).

Більшість наших студій про Шевченка можна поділити на два роди. Одні це причинки й матеріяли скромних дослідувачів, що відкривають нові факти з його життепису, нові документи в звязку з його особою і подробиці до творів; чимало з тих хронольоґістів передає ці свої розшуки в безпретенсіональною скромністю, інколи й не думаючи, чи мають вони якесь значіння і з чим їх звязати.

Другий рід праць — спроби ідеольоґічної синтези. Тут критики здебільша намагаються доказати, чому поезії Шевченка покриваються з ідеольоґією, якої вони боронять у вірі, що це ідеольоґія переможної майбутности.

Хто прочитає свіжу книжку відомого історика літератури О. Дорошкевича „Етюди з Шевченкознавства",*) побачить, як нелегко (подекуди попросту ніяково) авторові провести межу між звичайними „причинкарами", популяризаторами й поважнішими критиками. Сам він вирішує справу критичної обєктивности з такою доґматичною простотою, що вона може стати клясичним зразком розмови „по обох боках барикади":

„Але, певна річ, є кольосальна різниця між нашим радянським шевченкознавством і тим шевченкознавством, за яке аґітують закордонні письменники: оскільки в нас вивчення Шевченка набуває все більшої наукової безсторонности, проймаючись марксистською методологією, оскільки деякі з закордонних „шевченколюбців" повертаються знову до теорії „культу" і прагнуть ревізії чи навіть кастрації справжнього, революційного Шевченка".

Щодо критики, яка перемінюється в культ себто святочну промову для вжитку якоїнебудь безкритичної авдиторії то це правда. Щодо революційности Шевченка, то з цим поняттям не краще стоїть на Радянщині справа, як з поняттями „реалізму" чи „романтизму" або основною проблемою: ролі ідеольоґії в творчості ґеніяльного поета.

Великий поет може, свідомо чи несвідомо, ставати проповідником суспільних ідей і заважити на їх еволюції незвичайно. А проте добувати із нього суспільний чи фільософічний світогляд, це те саме, що шукати в Канта або Геґля поезії.

Критика може (а навіть повинна) супроти Шевченка поставити собі за завдання проаналізувати його суспільний світогляд, показати нитки впливів своєчасного середовища на нього і впливів Шевченка на ідеї сучасників і дальших поколінь, і взагалі шукати в ньому та поза ним усе те, що вважає необхідним і цікавим для зрозуміння його творчої психольоґії.

Неодну спробу такої европейської критики вже нині маємо, а всеж таки загальна тенденція шевченкознавчих дослідів досі в нас тхне „халтурою" або „просвітянством". Критики попадають у патос вічевиків, забуваючи, що для пропаґанди якихнебудь суспільних ідей не треба аж покликуватися на цитати з поета. „У своїй хаті своя правда і сила і воля" як і сотні інших із „Кобзаря" може значити, що завгодно: християнську любов ближнього і заклик до насильства.

Шевченко поет европейської величини. Досі наша критика майже не пробувала доказати це при помочі порівнання його засобів уяви та ідей перетоплених на її символи із іншими европейськими поетами. Маємо вже критиків із европейським хистом, вихованих на шпилях і безоднях російської літератури, що дали перші зразки аналізи Шевченкової поетичної форми, та звязали його зі світом Чернишевського та Герцена, а всеж мало, страшенне мало маємо між нами людей, які починають писати про Шевченка на те, щоби розяснити його дійсну, справжню людську психольоґію.

Дивна сполука в поезії Шевченка релігійних акордів і богохульства є таким самим природним, наскрізь людським явищем, як у таких зовсім далеких від нього „віруючих" як Бодлер або Достоєвський; раз ґеніяльна то знову зовсім наївна сполука в його поезії суспільних, таких популярних у його добі ідей із поетичними символами нагадує Віктора Гюґо — найбільшого поета Франції, дуже слабого фільософа.

Не є це імена як теми для літературних паралель. Можливе, що Шевченко має „формально" інших ближчих, нпр. таких як Бернс, а ідеольоґічно ще інших — але для европейських критиків давно вже ясно, що величина ґеніяльного поета ні трохи не залежить від того, чи його змалюють як одноцільну крицеву статую.

Шевченко наскрізь своєрідний продукт умовин, неподібних до ніяких інших. Марксистські критики можуть нам показати ці умовини. Шевченко наскрізь національний поет; критики-націоналісти можуть нам показати в чому цей національний його ґеній. А проте ні одні ні другі не повинні забувати, що Шевченко не є ґеніяльніший від Данта й Шекспіра, що таки не були тим, чим хотять мати Шевченка всі наші критики: великим поетом, великим суспільним ідеольоґом і глибоким фільософом.

У цьому таки трохи наївному підході до поета основна ріжниця між дотеперішньою нашою і европейською критикою.

*

У вчорашнім фейлєтоні треба справити такі друк. помилки: І-а шпальта 3 рядок знизу зам. „розяснювати" має бути — „розяснити"; ІІІ-а шпальта 12 рядок згори зам. „непримиримих" м. б. „непримирних"; 6 рядок знизу зам. „ідей добутих" м. б. „ідеї добуті".

---

*) Державне В-во України. Харків — Київ. 1930. стор. 211.

доставців та через низьку переробку сирівця спричинює перетовність молочарні.

5) Виїмку становлять довгоречинцеві і низько процентові кредити.

6) Тому в р. м. треба рішуче стягати уділи від членів-доставців, але рівночасно виплачувати що-місяця точно належитости за доставлене молоко.

7) Таксамо розборгування готівки поміж доставців, понад їх належитість, є наскрізь шкідливе і його треба в інтересі розвитку нашого молочарства рішуче усунути.

8) Нові молочарні построювати лише там, де є запорука достави молока і вложення уділів, а передовсім початкового капіталу.

9) Необхідною конечністю для дальшого корисного розвитку кооперативного молочарства є потреба піднесення молочности коров при помочі *контролі молочности*.

10) Конечною є точна контроля над господарською сторінкою кооператив і їх обсада фаховими людьми.

11) Конференція звертається за посередництвом Дирекції Маслосоюзу з просьбою до Р. С. У. К. переводити і надальше строгі й основні ревізії в кооперативах та рішуче карати тих, що зловживають кооперативним майном.

12) Збираючи вище сказане, черговим гаслом на 1931 р., при задержанні загальної програми праці, є інтенсивне збирання уділів у районових молочарнях і поглиблення всієї праці, замість надмірного поширювання терену діяльности районових молочарень.

За океаном.

Український посол відповідав на престольну промову в Канаді.

Ми вже повідомляли про те, що посол Григорчук з Етелберт відповідав цього року на престольну промову в соймі Манітоби. До цього почесного завдання вибрав його уряд, як про це повідомив урядово премієр Брекен. Пос. Григорчук у своїй відповіди на престольну промову присвятив частину своєї промови положенню українського народу в Европі, зокрема подіям, що розігралися в осени мин. року в Галичині. Промову пос. Григорчука, який засідає в соймі провінції Манітоба від 1920 р., передрукувала вся канадійська преса.

Українські радіові програми також в Едмонтоні.

Старанням Дорадчого Уряду Розбудови Провінціональних Міст і Сіл відбулася в понеділок, 2. лютого ц. р., від год. 4.30 до 5. попол. через радіостацію CJCA в Едмонтоні, Канада, передача української програми, на яку зложилися: барітонове сольо гром. С. Здріля, музичні пописи на цимбалах та промова, виготовлена відомим українським діячем гром. П. Зваричем, який є предсідником Комісії Розбудови Міст та президентом Огородничого Т-ва у Веґревил, Алта. Цю промову виголосив гром. В. Гривнак.

Книгар Доячек живе.

Книгар Фр. Доячек у Вінніпеґу в Канаді живе і тішиться якнайкращим здоровлям. Вістка, яку свого часу „Діло" подало про смерть Доячека, відноситься до його брата О. Доячека, котрий помер 27. грудня 1930 р. наглою смертю. З огляду на те, що наші читачі можуть помилково думати про відомого українському загалові книгаря з Вінніпеґу, Фр. Доячека, подаємо отсе вияснення з тим, що для п. Фр. Доячека це добра ворожба, бо говорять, що у випадках подібної помилки дотична людина довго житиме, чого й ми п. Фр. Доячекові щиро бажаємо.

З голосів польської преси.

Світова господарська кріза.

На сторінках львівського ендецького органу „Курєр Львовскі" публікує проф. Стан. Грабський низку статтей на економічні теми. В числі з 11. березня ц. р. находимо його статтю п. н. „Світова кріза", з якою варто познайомити наших читачів.

Проф. Ст. каже, що від 1919 до 1929 р. зростав безнастанно вивіз із усіх західноевропейських держав, а також зі Злучених Держав Півн. Америки до азійських країв, Африки, Полудневої Америки і Канади. По світовій війні світові ринки не закривалися перед експортом з Европи і Злучених Держав, але розширювалися. У 1929 р. експорт Англії, Швеції, Франції та Злучених Держав був більший ніж у 1913 р. і то не лише номінально, але й реально, відраховуючи від зросту його надвишку, спричинену піднесенням цін. Коли приняти суму експорту з 1913 р. за 100, то отримаємо такі покажчики дійсного зросту експорту в 1929 р. Для Англії — 108, для Швеції — 163, Італії — 122, Франції — 115, Злучених Держав — 158. Тільки для Німеччини покажчик реальної суми експорту в порівнанні з 1913 р. виносив у 1929 р. менше сотні, а саме — 87. Це наслідки втрати Альзасії, частини горішньої Силезії та всіх колоній.

Упадок сексопорту Европи й Америки наступив щойно в 1930 р. Експорт у долярах виносив:

	у 1929 р.	у 1930 р.
з Англії	3.767 міл.	коло 2.800 міл.
з Франції	1.961 міл.	„ 1.670 міл.
з Німеччини	3.020 міл.	„ 2.700 міл.
зі Злуч. Держав	5.171 міл.	„ 3.800 міл.

Одначе рівночасно впали і гуртові ціни в тих краях; у порівнанні з 1913 р. покажчики цін виносили:

	у 1929	у листопаді 1930
в Англії	136	112
у Франції	124	100
в Німеччині	137	120
у Злуч. Держ.	138	115

Отже покажчики дійсної суми вивозу в 1930 р. у порівнанні з 1913 р. виносили: для Англії — 100, для Франції — 123, для Німеччини — 85, для Злучених Держав — 138.

Отже за винятком Німеччини, навіть у минулому, крізовому році не тільки номінальна, але й дійсна вартість експорту не впала нижче рівня з 1913 р.

Зате у порівнанні з 1929 р. дійсна вартість експорту впала в Англії на 7,5%, у Злучених Державах на 12,7%, у Німеччині на 2,3%, а в Франції навіть зросла на 6,9%.

В дійсности для підприємств, обтяжених товаровими і готівковими кредитами мала потіха з того, що покупна сила долярів чи фунтів, франків чи марок, добутих з експорту їхніх товарів, зросла. Рівнорядно з покупною вартістю залежить їм і на номінальній сумі добутих ними приходів, бо мусять сплачувати довги на підставі номінальної, а не реальної їх вартости. Одначе не всі підприємства були надмірно задовжені навіть у Німеччині.

Але й номінально в Німеччині експорт впав у 1930 р. на 9,9 проц. Число безробітних зросло там з 726 тисяч у серпні 1929 до 3.699 тисяч у листопаді 1930 р. Очевидно, що такого величезного застою в продукції не можна пояснювати незначним, почати номінальне 9·9 проц., а реально ледви 2,3 проц. спадком експорту.

Докладна аналіза світових ринків стверджує рішучо, що: 1) за 10 повоєнних літ, всупереч більшовицьким передбачуванням заокеанські ринки збуту для товарів, продукованих у краях старої промислової культури, не корчилися, і 2) не замішання на світових ринках є причиною теперішнього застою в промислі, безробіття та й взагалі економічної крізи. То-

---

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 12. БЕРЕЗНЯ 1931.

Д. ДЕРЖАВНИК. 3)

При будові державности.*)

Російська буржуазія. — Україна і австро-німецька політика. — Мир з Росією.

Проголошення самостійности України й її мир з центральними державами, викликали серед добровольців вибух ненависти. Коли Україна звільнилася від більшовиків за допомогою німців, а особливо коли настав гетьманський режім, до Києва посунули всі недобитки російської буржуазії, бюрократії та різні політичні авантюристи. Дехто приїздив леґальною дорогою, як громадянин Української Держави, багато шукало захисту перед більшовицьким терором.

Але замість вдячности для краю, який врятував їх від розстрілу або від голодової смерти, замість льояльности до держави, яка охороняла їх своєю законністю, ці люди палали злобою проти України й зробили нашу столицю гніздом усяких інтриг, конспірацій, змов спрямованих проти молодої Української Держави.

Тепер усі ці Станкевичі, Лукомські отверто признаються у своїх споминах, що одні з них самі брали участь у змовах на життя гетьмана, а інші, що знали про це і солідаризувалися з цим, хоч Україна нічого злого їм не зробила.

Поруч „білих" чи „правих" російських організацій невтомно працювали ліві, які найшли собі дуже енерґійну піддержку й поміч з появою у Києві та Одесі совітських консулів. З ними війшли в тісний контакт не тільки українські більшовицькі орґанізації, але й Український Національний Союз.

У Києві та й по інших важніших осередках України звила собі кубло не тільки антантська шпіонажа, але йшли спроби терористичними актами й замахами викликати паніку серед населення. В цій роботі панувала солідарність між аґентами антанти й більшовиками.

Гетьманський уряд стояв перед фактом Берестейського договору і його наслідків. У формі економічних зобовязань (постачання центральним державам продуктів) і присутности на українській території закликаних урядом Центральної Ради для допомоги німецьких та австро-угорських військ. Першим завданням української політики було — спираючись на поміч Німеччини, як мога швидше стати на власні ноги й вийти зпід опіки Німеччини, а також визволитися від присутности на українській території австро-угорських військ.

Наше відношення до Німеччини й до Австро-Угорщини ріжнилося між собою в залежності від тих цілей, які ставили собі щодо України обі монархії. Для Австрії мир з Україною й осягнення від неї харчевих запасів був просто порятунком від голодової смерти. Тоді посеред військових кол дозрів плян, піддержуваний раніше групою німецьких публіцистів та економістів (таких як Павло Рорбах, Аксель Шміт та ін.) піддержати молоду Українську Державу, яка дала би Німеччині хліб, розвиваючись в орбіті німецьких впливів.

Для України спиратись у своїй політиці головно на Німеччину було вигідно не лише тому, що Німеччина грала першу ролю серед держав почвірного союзу, але також і тому, що вона безпосередньо з Україною не межувала й аспірацій на українські території не мала.

Інакше ставилась до проблеми самостійности Української Держави Австро-Угорщина. Створення великої, сильної України не лежало в австрійському інтересі: це означалоб для неї перспективу — втратити Східню Галичину й Буковину, або в усякім разі мати у себе поважну українську ірреденту. З другого боку у виборі між Україною й Польщею австрійська політика рішуче ставала на бік Польщі. Для Австрії найбільш бажаним було відрізати часть української території, Правобережну Україну, або хоч її частину і або створити з неї окремий український коронний край, як про це мріяв убитий в Сараєві архикнязь Франц-Фердинанд, або приєднати до автономії Польщі під габсбурґським скиптром. Одначе ґрізна ситуація — перспектива голоду й внутрішнього розпаду примушували Австрію йти на мир і не тільки визнати самостійну Україну, але ще й погодитись на таємний договір про поділ Галичини.

Одною з найважніших справ української закордонної політики було заключення миру з Росією. Проект кордонів предложений українською делеґацією викликав довгі суперечки з боку російської делеґації і врешті до порозуміння не дійшло.

Німецький уряд спочатку, здавалось, дійсно хотів допомогти до скорішого російсько-українського миру, забезпечивши інтереси України. Але зі зміною загальної політичної ситуації (мурманський та чехословацький фронт проти більшовиків, зріст добровольчого руху і т. д. тяжке становище на Заході), він почав боятися, що переворот у Москві може розгорнути наново ціле східне питання в усій його ширині. От чому в справі переговорів він починає не так допомогати українському урядові, як гальмувати справу.

Вкінці літа більшовики, несподівано для себе, дістали ще одну підтримку, яка дала їм змогу не спішитися з заключенням миру, затягати час і використовувати його для аґітації проти Української Держави. „Українсько-Національний Союз" у Києві, що підготовляв повстання проти гетьмана — як каже його голова В. Винниченко — „шукаючи скрізь з усіх боків забезпечення успіху своєї справи, увійшов у переговори з представниками російської совітської мирової делеґації X. Раковським і Д. Мануїльським для координації наших виступів підчас повстання".

(Продовження буде.)

*) Гл. „Діло" ч. 53.

ну то ніякий поважний економіст не шукає вияснення теперішньої кризи у здогадній економічній еманципації Японії, Китаю, чи Індії. Бо в загальній світовій торговлі ці екзотичні країни відграють невелику ще ролю.

У 1922 р. імпорт на цілому земному ґльобі виносив 34 міліярди долярів. З того імпорт до европейських країв і до Злучених Держав Північн. Америки виносив 22 міліярди долярів. Високо упромисловлені країни зужиткову ють дві третини всього світового імпорту.

Правдиві причини сучасної кризи лежать не в тім, що нібн то діється в душах народів жовтої чи бронзової раси, але в тім, що діялося і діється в суспільно- господарському житті країн з високою капіталістичною культурою.

Далі заповідає автор аналізу суспільно-господарських відносин у західних краях Европи.

Подяка.

З приводу моїх 90-літніх народин, як поодинокі особи так товариства й організації прислали мені любі привіти і побажання. Півсліпий і прастарий я не в силі на кожний привіт окремо відповісти. Тому прошу всіх прийняти цією дорогою широсердечну і горячу подяку за виявлену мені прихильність та жичливість. А щодо висказаних мені побажань, то я, до нічого вже нездатний і нікому непотрібний зробок, не можу собі бажати ще довго і марно животіти; щож до побажання, щоб і я ще діждав кращої долі і світлої будуччини нашого народу, то дозволю собі сказати, що ці добра осягнемо найлекше, найскорше і найпевніше, коли будемо всі і все між собою згідними, а попри те чесними, правими і характерними, чого я всім нам щиро бажаю.

У Львові 10. III. 1931.

Юліян Романчук.

ОСТАННІ ВІСТИ

СОЙМ.

На засіданні сойму дня 10. березня приняли в 2. і 3. читанні закон про фінансову поміч для кредитових інституцій. Поміч уряду має доходити до 20 міл. зол. Другою зміною є те, що проєкт продовжує до кінця 1932 р. пільгову стемплеву 1 проц. оплату замість 2 проц. від деяких чинностей акц. спілок. Змінили теж розпорядок стемплевої оплати. Досі закордонні векслі були вільні від стемплевої оплати. Новий проєкт бере під увагу не місце виставлення векселя, а місце платности і місце замешкання акцептанта.

Потім обговорювали проєкт новелі до закону про доходовий податок.

Полеміка за ордери в соймі.

На засіданні сойму 10. березня підчас нарад над звітом військової комісії про новий проєкт „Хреста в медалі незалежности" дійшло до бурливих сцен. У дискусії пос. Дібоа (ППС), заявився проти новелі, бо добачує в ній ордероманію. Соціялісти виборолн незалежність Польщі не ордерами, а шибеницями. Нестор польського соціялізму Лімановський та Арцішевський не приняли наданих їх хрестів, бо не признають ордерів. Ви, панове, можете відзначувати своїх заслужених, наскільки (марш.: Прикликаю вас до порядку). За це не ялося мене прикликувати до ден. порядку (марш.: Я кваліфікую ваш вислів як провокацію). При ост. словах пос. Дібоа счинилася буря на лавках ББ., вони кричать і бють у пульти. Пос. Дібоа заявляє, що не хотів ображувати послів із ББ., коли сказав, що є інші хрести як „Польонія Реститута", „Віртуті Мілітарі", якими ББ може відзначувати своїх заслужених. Є такі, що заслужилися, а потім заподіяли Польщі кривду. „Я берестейський вязень маю право назвати..." (Гамір, маршал прикликає посла до порядку).

Пос. Медзінський (ББ) відповідаючи пос. Дібоа, каже, що пос. Дібоа і тов. зменшує вислови признання заслужених людей. Це провокація і „коли так далі піде, то дамо відповідь гіршу, ніж було досі". Пос. Дібоа сказав, що сумнівається, чи в ББ є заслужені люди. З якого титулу маємо це терпіти? Сказав, що говорить про факти, бо комусь цю відзнаку дали не за те, що боровся за незалежність, а з титулу чогось іншого, а потім назвав людину (Костека-Бернацького), що найбільше заслужився, сидів у тюрмі і „вас із тюрми викрадав". Вкінці бесідник перестерігає щоби опозиція не скаржилася, коли когось із неї стріне гостра відправа.

ЩО УХВАЛИВ СЕНАТ?

Сенат після голосування над бюджетовим преліміварем і проєктом скарбового закону прийняв різні ухвали, м. н. ухвалив резолюцію, щоби не творити нових кліматичних станцій. Приняли резолюції сен. *Горбачевського та Павликовського*, на основі яких сенат взиває уряд, щоби при виконанні бюджету, без уваги на госп. скрути взяти під увагу слушні потреби українського населення. Сен. Тулів (ХД) взяв назад своє внесення в справі здобуття кольонії для Польщі.

ВІДКЛИК СЕН. МАКУХА.

Дня 10. березня радила сенатська комісія незайманости, яка розглядала відклик сен. Макуха в справі, що маршал 6. березня на пленарнім засіданні прикликав його до порядку та записав до протоколу. Комісія не признала відклику й акцептувала становище маршала сенату.

ЗНИЖКА ПЛАТЕНЬ УРЯДОВЦІВ.

Міністр скарбу Матушевський в експозе сказав, що доходи бюджету на 1931 р. є менші ніж мин. року. На покриття того недобору є поважна кляпа безпеки, що відповідає сумі 200 міл. зол. зі знижки урядничих платень на 15 проц. Міністр сказав, що з повним почуттям відповідальности стверджує, що коли положення вимагатиме того, то не завагається поставити відповідне внесення і перевести його.

Міністр скарбу прислав фінансовим установам, як ПКО, Банк Господарства Краєвого і Банк Рільний листа з припорученням від 1. квітня 1931 зменшити платні урядовців на 10 проц.

Відгомін серед урядовців.

Урядовці згаданих вище фінансових інституцій задумують реаґувати на задуману знижку платень. Відбулося дуже бурливе засідання управи урядовців ПКО. Радять теж інші урядничі товариства, обняті тим розпорядком.

Варшавські часописи повідомляють, що багато приватних банків за приміром розпорядку міністра скарбу задумують зменшити платні урядовців після 3-міс. виповідження.

ЖЕРТВИ ЗЕМЛЕТРУСУ НА БАЛКАНІ.

Найбільше жертв спричинив землетрус в окр. Чудово-Валандово-Струмиця. Точних вістей нема, бо телефони й телеграфи ушкоджені. В Ґевґелі завалилося багато держ. і прив. будинків. В одній із сусідних місцевостей завалилося 150 домів, один чоловік був убитий 9 ранених. У Демір Капі завалилася зовсім школа та станиця жандармерії, зал. двірець поважно ушкоджений. У Валандові завалилася геть із основами зразкова недавно побудована школа.

БІЛЬШОВИЦЬКО-ТУРЕЦЬКА УМОВА.

Дня 8. березня підписали в Анґорі турецько-більшовицький протокол у справі роззброєння на Чорному Морі.

Дещо про українську гімназію в Жевницях, Ч. С. Р.

Як зорганізовано поміч бідним учням гімназії.

Недалеко біля Праги в ЧСР, в селі Жевницях, у близькому сусідстві прекрасних чеських лісів істнує українська реформована реальна гімназія, що вдержується завдяки допомозі чеського міністерства освіти. В гімназії є тепер 8 кляс, а всього в ній учиться 101 хлопців та дівчат. При гімназії істнує бурса, де діти живуть та одержують здорову добру їжу і добре виховання.

При кінці 1929 р. міністерство освіти видало розпорядок, на основі якого право на безплатне удержання в бурсі гімназії мали мати лише діти політичних еміґрантів. Усі-ж інші діти могли залишитися в бурсі за платнею. Це були діти з Галичини, Волині, Буковини, батьки яких могли повернути до краю, але здебільшого ще не вибилися з нужди і не могли платити за вдержання своїх дітей. Після цих розпорядків за стінами бурси мало опинитися коло 20 душ дітей, тобто залишитися назавжди недоучками. На допомогу дітям прийшов утворений з цією метою Допомоговий Комітет при гімназії, що складався з учительського персоналу; приходи Комітету збираються від щомісячних відрахувань з платні учительського персоналу, з жертв приватних осіб і з допомоги від ріжних українських інституцій.

Крім Допом. Комітету немаєтними дітьми при жевницькій гімназії опікується ще й місцеве товариство „Рідна Школа". На утриманні цих обох товариств є нині 16 дітей, з них 11 з Галичини.

До українських громадських інституцій, що підтримують допомогові товариства при жевницькій гімназії, належить і Український Жіночий Союз у Празі. Як і минулого року, Союз улаштував і цього року 7. II. товариські сходини з метою зібрати дещо гроша на допомогу дітям у гімназії. Як і торік, українське громадянство в Празі охоче відгукнулося на заклик Жіночого Союзу і помешкання Українського Педагогічного Інституту, яке ректор Інституту ласкаво віддав у розпорядження Союзу на цю добру мету, було повне гостей. Спершу зібрані слухали прекрасних співів п-і С. Нагірної, Кросової, п-а М. Самойловича під акомпаніямент п-і П. Щуровської та п. Р. Сімовича, потім дивилися на артистичні танці учениці гімназії Ари Черняв ської. Далі публика на розхват розкупила білети на льотерію-тамболю, американську льотерію і нарешті закінчила чаєм та українськими закусками в улаштованім членами Союзу буфеті. Сходини дали заг. прибутку 1.181 чк. По відрахуванні видатків на буфет та ін. до каси Союзу прийшло 1134 чк 95 сот., з яких понад 900 чк. передано Допомоговому Комітетові та „Рідній Школі" — обом товариствам на допомогу бідним дітям при жевницькій гімназії.

Український Жіночий Союз складає щиру подяку всьому українському громадянству в Празі, яке відгукнулося на його заклик і зложило немалу суму зі своїх мізерних еміґрантських прибутків на допомогу дітям, на їх освіту і виховання.

НОВИНКИ

— **Телеф. 2-11. Піскова 22. „Власна Хата". Фотоґраф Лев Янушевич.**

— **Книжки по знижених цінах** в місяці березні продають усі українські книгарні. Жадайте катальоґів. 1558 3—5

— **Конфіската „Діла".** Останнє (54) ч. „Діла" підпало конфіскаті за два місця некрольоґу о. Володимира Петрика. Це вже 17. конфіската „Діла" в цьому році.

— **Курцям на втіху.** Польський тютюневий монополь вводить в продажу чотири нові ґатунки папіросів, а саме „Обсталюнкові" з доброго тютюну по 7 сотиків за штуку, „Татри" лагідно ароматичні з орієнтального тютюну, з жовтою бібулкою по 6 сотиків, „Єгипетські передні" без гільзи по 10 сотиків та „Сирени" ароматичні, з першорядного тютюну по 12 сотиків за штуку.

— **Станиславівський воєвода в Варшаві.** Дня 9. ц. м. станиславівський воєвода Ягодзінський виїхав у службових справах до Варшави, де матиме нараду про якісь адміністративні зміни у своїм воєвідстві та про положення в ньому.

— **Мимовільне вбивство.** Два приятелі плютоновий Розенберґ і капраль Белік з бальонового баталіону у Варшаві вертаючи з забави, стріляли собі на віват з револьверів, бо були підхмелені. Через необережність і нетверезість капраль стрілив так, що вцілив Розенберґа в голову й поклав його трупом. Капраль Белік, бачучи вбитого приятеля, хотів з розпуки сам застрілитись, але його здержали приятелі. На днях мимовільний вбивник станув перед судом і сам просив щоби його міцно покарали. Але суд покарав його тільки 2 місячною вязницею, бо доказано, що Белік не хотів убити приятеля.

— **Любовна історія перед коломийським судом.** Меланія Ґарлінська, 28 літня українка з Цуцулина під Коломиєю вийшла заміж за постерункового поліції Ґарлінського, але згодом це мішане подружжя не було щасливе і як казав акт обвинувачення, Меланія мала любовника. Той любовник, Матій Донищук хотів позбутись Ґарлінського і стріляв до нього здається, щоб убити його. Вбити не вбив, але коломийський суд засудив його на 4 роки вязниці.

— **Самовбивства.** В німецькій кольонії Кальтвассер коло Скнилова застрілився по суперечці з нареченою сержант польського летунського полку Казимир Ґжеґоржинський. Сталось це на забаві в сержанта Твердохліба на очах присутніх гостей. — Артист Жигмонт Турков, розвівшись зі своєю жінкою, попав у таку тугу й жаль за нею, що труївся в Перемишлі, але є надія його урятувати. — З Ґрудзьондза до Варшави перевозили транспорт вязнів засуджених на досмертну, або довголітню вязницю. Між вязнями був Кароль Новак, який мав ще 13 літ бути у вязниці. У Варшаві підчас переїзду Новак скористав з неуваги поліції, вибив в автомобілі шибу і шклом розрізав собі живіт. У безнадійнім стані його відвезли до лічниці.

— **Крадіж брилянтів у Львові.** У вівторок, 10. березня впол., у Львові до ювілірської крамниці М. Вішновіца (якого тоді в крамниці не було) в Ринку під ч. 27. прийшло чотирьох невідомих елеґантних молодих людей. Один із них сказав дочці власника крамниці, що хоче купити брилянтовий перстень. Вішновіцівна обслуговувала інших гостей, тому сказала тим чотирьом, що зараз їх обслужить. Та вони покористувалися хвилевою неувагою Вішновіцівни, відчинили

ВІДГУКИ ДНЯ.

Льотерія.

Думаю, нема такого українця в Галичині, який не хотів би виграти сорок тисяч долярів. Навіть якби був потрійним директором, подвійним редактором, чи загалом мав кілька платень, то все таки не знехтував би такою виграною.

Чиж можна дивуватися, що і я мріяв про цю долярову дурничку, хоч мої фінанси зовсім не такі, як про них нераз пишу. Справа представляється назагал дуже просто: купити долярівку і... виграти головну виграну.

По середині є ще якісь там труднощі, але їх не можна брати під увагу. Це річі мало серіозні і більше, так би мовити, механічного характеру. Є якась урна, якісь сирітки, що тягнуть картки, комісія, що стереже порядку, дирекція, що бере неал. пенсії і оголошує висліди тягнень.

Взявши це все під увагу, а місячну платню в кишеню камізельки, пішов я купувати долярівку. Тиждень минув, заки я здецидувався, де цю долярівку купити. Воно не так легко, коли кожна контора хвалиться, що тільки вона найщасливіша і тільки її числа виграють.

Купив я (значить) і жду на вислід. А за той час обчисляю, як що куди. Десять тисяч дам до швайцарського банку, тисячу на нове помешкання, пятьсот на приняття для знайомих, пять долярів на „Рідну Школу", ще кілька дрібніших сум на інші народні цілі, а решту сховаю за образ чи інший домашній сейф.

Ясна річ, що як прийшло перше тягнення, я не міг спокійно всидіти. Бігав від раннього ранку по кіосках і вижидав часописів.

А перед очима моєї душі стояло (великими буквами):

„Головна виграна припала львовянинові!"... і моє назвиско.

Коли врешті явилися часописи, то перед очима мого тіла стануло (великими буквами):

„Нечувана історія підчас тягнення долярівки!".

Я вхопив за часопис і хвилюючись вичитав цю історію, справді дещо нечувану: Підчас тягнення якийсь льотерійний Тома, всадив свої два пальці між картки і сконтролював, чи є його число в урні. Показалося, що припадково не було його числа ні в урні, ні поза урною. Так само припадково не було і 50.000 (словами: пятьдесять тисяч) інших чисел.

Галактіон Чіпка.

—o—

двері вогнетревалої каси, в якій був ключ, і забрали касетку дорогоцінних брилянтів. За годину після того, як виявилася крадіж, поліція арештувала двох підозрілих у крадежі. Двох інших шукає.

— **Жебрак убив старушку.** Старушка, сторожиха дому у Варшаві Каролина Самеритова, не любила жебраків, які надто часто докучали льокаторам камениці і нераз проганяла їх за двері. Жебраки відгрожувались і недавно напали на неї в її кімнаті, завязали голову мішком і задушили на смерть. Поліція не найшла тих, що це вчинили.

— **Великий векслевий обман.** З Вильна до Лодзі приїзджав часто власник більшого підприємства Маерчик і брав у лодзьких фірмах на вексլі мануфактурні товари. В одній фірмі дав векслі на 80.000 зол. і забравши крам, виїхав до Вильна. Коли минув реченець платности, векслі запротестовано, а пошкодовані поїхали до Вильна стягати гроші. Та виявилось, що Маерчик покинув Вильно, зліквідував свою фірму і втік за кордон.

— **Самовбивство фільософа.** У Відні застрілився Еманує ль Вірт, доволі відомий фільософ, автор численних дрібніших фільософ. студій, писаних в дусі Шопенгаверівського песимізму. В прощальнім листі до сестри він написав, що як фільософ прийшов до переконання, що життя нічого не варта і тому відходить з цього світа. Сестра його переконана, що головною причиною песимізму Вірта була грудна недуга.

— **Король Зогу їде до Італії.** Віденська преса подає, що альбанський король Зогу, після замаху на нього, почуває себе ослабленим і виїзджає на довше лікування до Італії, де замешкає над морем.

— **Німці — вмираюча нація.** На засіданні гигієнічного австрійського товариства під проводом проф. д-ра В. Матая у Відні, відомий гигієніст д-р Райхель доказував у рефераті, що німецька нація є вмираючою і хто знає, чи її вдасться врятувати від загину. Війна і повоєнна кріза ослабила життездатність і силу німців. Кількість народин спадає з року на рік, недуги поширюються в небувалий досі спосіб, смертність зростає. Німеччину моглоб урятувати молоде повоєнне покоління, але воно не находить праці ні хліба. Одинока рада — еміґрувати в чужі краї, а міське населення перекидати на села, бо життя в містах ослаблює нинішне покоління.

— **Греція скорочує військову службу.** Грецький парлямент ухвалив скоротити військову службу в Греції з півтора року на один рік. Тим чином Греція заощадить річно 200 міліонів драхм.

— **З музикою до суду.** В місті Касселі в Німеччині мала відбутись судова розправа проти 97 комуністів, які мали відповідати з вільної стопи. Обвинувачені йдучи до суду на розправу, взяли зі собою орхестру, яка грала їм на вулицях, при чому підсудні співали революційні пісні. Поліція розігнала комуністів, а розправу відложено.

— **Вибух кітла в Ню Йорку.** В нюйорській пристані вибух паровий котел корабля з такою силою, що корабель розлетівся зовсім. Від вибуху 6 осіб згинуло, а 3 особи було тяжко ранених.

— **Пожежа в тюрмі.** В Дабліні у вязниці вибухла пожежа, яка відразу приняла такі грізні форми, що не вдалось навіть вивести вязнів і 11 з них згоріло в вогні. Всі ці вязні, це здебільша мурини. Сталось це не в Дабліні ірляндськім, але на Каролинських островах.

— **Знов дочка, не син.** Японська цісарська пара мала три дочки і все мріяла про те, щоби мати ще сина, який був би насліднико м престола. На днях цісарева привела на світ четверту дитину, але, на превеликий жаль цісарської родини і всіх японців — та дитина також жіночого пола.

— **Злочинність у Парижі.** „Матен" подає статистику злочинів у т. зв. „департаменті Сени" в Парижі: В 1929 році там було 51 вбивств, 65 спроб убивства, в 1930 році 58 убивств і 64 спроб убивства. В 1929 р. 13 чоловіків убило своїх жінок, а 16 чоловіків ранило своїх жінок; 9 жінок убило своїх чоловіків, а 15 ранило; 19 любовників убило своїх любовниць, а 24 ранило їх; 10 любовниць убило своїх любовників, а 8 ранило. Це все за один рік.

— **З Українського Т-ва Допомоги Інвалідам.** Річні IX. звичайні загальні збори Українського Т-ва Допомоги Інвалідам у Львові відбудуться в суботу, дня 14. березня 1931 р. в год. 17-ій (5. попол.) в салі „Української Бесіди". На збори запрошує всіх членів **УКТОДІ.**

— **Комунікат ч. 2/31. Союза Українських Власників Реальностей у Львові.** Горожан. Комітет для допомоги безробітним, у якім є і представники українського львівського гром., пересилає за посередництвом дільн. комісаріятів власникам реальностей у Львові листи, для збирання жертв між льокаторами на поміч безробітним без ріжниці віри і національности. Виділ Союза українських власників реальностей прохає своїх членів як і нечленів, а власників реальностей у Львові, щоби чи самі, чи через своїх адміністраторів доложили зусиль для запевнення на повищу ціль поважнішої збірки. Складкові листи, як і зібрані гроші зложити належить за відповідним поквітуванням у міськім комісаріяті передмістя, в якому міститься реальність. За Головний Виділ: **І. Кокорудз,** голова, **Е. Ігнат,** секретар.

З судової салі.

ДВІ РОЗПРАВИ ЗА ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДО ПЛАСТУ В РОГАТИНІ.

Дня 3. березня ц. р. відбулися перед повітовим судом у Рогатині дві розправи проти бувших членів Пласту і його опікунів у Рогатині.

Прокуратура при окружному суді в Бережанах вела, у звязку з подіями в осени 1930, проти значного числа українських громадян дохоження в напрямі злочину з § 58. к. з. (головна зрада). В результаті з усього того слідства осталo тільки обвинувачення за проступок з §§ 285, 286 і 287 к. з. (закладання, вербування і належання до недозволених чи то тайних товариств).

Прокуратура обвинувачує в одному процесі лікаря д-ра Вербенця, проф. гімн. Каменецького і пластунів: студ. Лідію Кудриківну та Ярослава Гладкого за сповнення згаданого проступку: „заснуванням справді тайного товариства, а саме: Окружної Пластової Команди VI. подільського округа, як вищого ступня організаційного стовари шення „Пласт", котрої то Окружної Команди Пластової іменування було вправді відоме, але справжній її устрій і статути були перед владою укривані, або також подавано до неї інший устрій і інші статути, а також іншу мету, як справді істнуючу". — „Справдіж затаєно відносини організації ерархічної, військового типу, між істнуючими в поодиноких місцевостях товариствами п. з. „Пласт" і між Окр. Ком. й „Верховною Пластовою Командою"; — обвинувачені провинилися участю в тайнім товаристві, бо всі були основниками і зверхниками згаданого тайного товариства, збирали до нього членів та удержували кореспонденцію з такими-ж тайними товариствами".

В другому процесі обвинувачує прокуратура студ. Лідію Кудриківну і 11 осіб з ремісничої молоді рогатинської, хлопців і дівчат, „у творенні і приналежности та вербуванні до позашкільного Пласту, якого істнування було перед урядом затаєне".

Обвинувачені боронилися, подаючи докази з переслухання свідків, з відчитання документів, видавництв, судових актів (прим. стрийського процесу пластунів) та актів адміністраційних, що Пласт істнував легально в цілій його ерархічній структурі, як секція „Т-ва охорони дітей і опіки над молодю у Львові" (філія в Рогатині).

Оборонці вказали у свою чергу на неясність та хаотичність обвинувачення, якого не тільки не вияснили, а ще й затемнили зізнання команданта поліції рогатинської округи, комісаря Гляйца, що, не знаючи чи не хотячи знати фактів, старався конче сконструувати якісь тайні організації. Зізнання багатьох свідків зпоміж українських громадян Рогатина вияснили справу в значній мірі.

Розправу в обох справах відложено задля переведення доказів з переслухання цілого ряду свідків, одержання судових та адміністраційних актів і т. д.

Боронили обвинувачених адвокати: д-р С. Гладкий і д-р Бабюк з Рогатина та д-р Р. Домбчевський зі Стрия.

Відозви й комунікати.

СТАНИСЛАВІВ - КНІГИНИН - МІСТО ДО П. Т. ГРОМАДЯНСТВА В КРАЮ І ЗА КОРДОНОМ.

Друге місце по городі Льва у галицькій волості займає місто Станиславів враз зі своїми великими передмістями. До найбільшого, наскрізь українського, положеного по обох сторонах галицького і стрийського шляху передмістя, яким є Кнігинин-місто, починає постепенно напливати чужий нам елемент.

Щоби зберегти національний характер свого осідку, громадяни цього передмістя приступили до будови власної домівки при збігу двох головних вулиць Галицької і Шевченка, яка стала би осередком освітньо-культурного та економічного життя.

Будова добігає кінця. Самооподаткування громадян Кнігинина-міста зовсім не покриває коштів будови цеї домівки, тому виділ читальні „Просвіти" звертається отсею дорогою до всіх П. Т. Громадян, Виділів Філій і читалень „Просвіти", наших фінансових установ, кооператив та всіх товариств як у краю, так і за кордоном з проханням ласкаво надіслати відповідний даток на будову читальні „Просвіти" в Кнігинині-місті.

„За український характер наших міст та місточок" — клич цей кожний свідомий українець в теперішніх часах добре пізнав і тому виділ читальні має повну надію, що при ласкавій допомозі П. Т. Жертводавців скоро стане викінчений будинок, який буде наших забором перед усякими наступами.

Датки проситься надсилати на адресу: Український Кооперативний Банк у Станиславові, вул. Сапіжинська ч. 23, на чекове конто 150.568 зі заміткою: Будова читальні.

ЗА ВИДІЛ ЧИТАЛЬНІ „ПРОСВІТИ":

Юрко Ясінський вр., голова. *Михайло Прідун* вр., секретар.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 10. березня 1931 року: масло експортове і десерове пріма 4·70 зол. за кільо; літра молока 28—29 сот.; літра сметани 1·50 зол., копа яєць 6·30—6·60 зол.

СПОРТ

Лещатарські зіздові змагання у Славську.

Карпатський Лещатарський Клюб улаштував у Славську дня 8. ц. м. міжклюбові зіздові змагання з Тростяна (1235 м. високий верх). У тих змаганнях взяли вперше участь місцеві лещатарі-селяни.

До бігу стануло 36 змагунів. З того Сокіл-Батько прислав 4, У. С. С. К. 2, селяни зі Славська 14 і К. Л. К. 16.

Протекторат над змаганнями обняв тамошній парох о. декан Качмарський, добродій наших лещатарів і почесний член КЛК. До почесного комітету змагань увійшли: п-і Сембратовичева, комісар громади п. Пушкар Петро, представник місцевої кооперативи п. Брух Петро і провізор п. Ґрещук Мик.

Перші місця здобули: А-кляса (від 18—30 літ): 1) Мриц Іван, КЛК; 2) Волода С-Б; 3) Остапенко, С-Б; 4) Рожанківський Яр., КЛК. Б-кляса (до 18 літ): 1) Романенко, КЛК; 2) Рогожа Р., КЛК; 3) Богданів, С-Б. Пані-змагунки: 1) Говикович Нуна, КЛК; 2) Федаківна Дарка, КЛК; 3) Кос Марія, С-Б. Місцеві змагуни-селяни: 1) Улинець Юрко; 2) Зеленяк Іван; 3) Шадей Петро; 4) Пушкар Петро.

По змаганнях відбулася в домівці КЛК роздача нагород для місцевих селян-змагунів при співучасти почесного комітету і відпоручника „Нового Часу" д-ра Лужницького. Улинець Юрко одержав першу нагороду (годинник, дар „Нового Часу"), Зеленяк Іван другу (пару лещат), а всі інші одержали календарі „Червоної Калини" й електричні лямпочки.

В суботу, дня 14. ц. м. відбудеться в Народній Гостинниці в 8. год. вечором роздача нагород для львівських змагунів. Нагороди уфундували „Народня Торговля" і „Дністер".

Треба додати, що КЛК подбав про справну організацію змагань і на цьому місці виділ Клюбу складає подячу передовсім п. інж. Сенишинові, який був головним суддею змагань, господареві змагань п. Любомирові Огоновському і п. Коржинському, який перебрав санітарний нагляд над змагунами, що не зважаючи на дощ, який захопив змагунів на трасі підчас бігу, через що зізд був дуже тяжкий, всі дійшли в дуже добрій формі до мети, осягаючи добрий час, окрім кількох, які по дорозі поломили лещата.

За труд над змаганнями стрінула членів КЛК дуже мила несподіванка. А саме: підчас роздачі нагород принесли діти зі Славська в дарі Клюбові модель бойківської хати. Модель цей дуже майстерно зроблений малими дітьми. Отсей милий дарунок діти передали Клюбові з побажанням, щоби він постарався якнайскорше збудувати у Славську власну домівку. *В. П.*

Жертви

на будову знищеного бомбовим вибухом дому всенародньої школи Т—ва „Рідна Школа" ім. князя Льва у Львові.

6-ий виказ.

В золотих зложили: 294) Ревізійний Союз Українських Кооператив у Львові 100, — 295) Гр.-кат. уряд парох в Будзанові (дар громадян) 25·75, — 296) Михайло Бодак з Волиці на Волині 23·22 — **по 20 золотих зложи:** 297) Н. Беднарська у Львові, 298) д-р Кульчицький (Аптика Нова) в Самборі, 299) О. Моровик в Красноїлі і 300) Гриць Швалюк в Бродах,— 301) о. Тит Долинський в Івачові Горішнім 18·25, — 302) Діти школи Т-ва „Рідна Школа" в Коломиї 14,6 — 303) о. Орест Тустанович в Комарниках 14, — **по 10 золотих зложили:** 304) Олександер Карпінський у Львові, 305) д-р Ярослав Солтикевич в Глогові, 306) інж. К. Котецький у Львові, 307) Аксентій Радчук в Сарнах, 308) о. Єронім Оравський і кличе о. Михайла Яцковського, пралата у Львові, о. Андрія Борисевича, декана в Дрогоеві і о. Теофіля Войтовича в Козарах,— 309) Григорій Стахів в Лазорівці 310) інж. архитект Пежанський, 311 дир. Августин Домбровський, 312) Григорій Саїк, і 313) Иосиф Конопада — усі 4 зі Львова, — 314) Кооператива „Сільський Господар" в Сорокимові, — 315) Кооператива „Єдність" в Вижислові, 316) інж. Ст. Янів, та 317) Кооператива „Праця" в Ніжшині, — 318) Кооператива „Бескид" в Яжельниці 8·07, — 319) Евгенія Ґапіївна в Березлівцях 7·50, — 320) Анна Антонів 6·50, — 321) о. Ярослав Гаващький в Стінці і парохіяни 5·50 і кличуть Івана Кривулича в Космирині, — 322) о. Клим Медецький в Довжневі 5·50, — **по 5 золотих зложили:** 323) о. О. Скварко в Турочках, 324) Олександер Колянковський в Катовицях, 325) Володимир Г. у Львові (другий раз), 326) Василь Алексевич Баторівка, 327) Андрій Славинський в Любачеві, 327) А. Салиневич в Делятині, 329) Іван Гадзевич в Дрогобичі, 330) Юліяна Куц в Дрогобичі, 331) о. Володимир Ардан в Ждині, 332) Кооператива „Відродження" в Пилипах, 333) Кооператива „Відродження" в Рибниках, 334) Кооператива в Вербівцях, 335) Денис Клосевич в Любичі Королівській, 336) Дмитро Ардейчук, 337) Кооператива „Єдність" в Кальнім та 338) Іван Крижанівський в Бучачі, — 339) Матвій Чолій і Марія Кадіш 4·50, — **по 4 золотих зложили:** 340) о. Тимотей Бордуляк, — 341) Іван Луцейко в Любичі Королівській та 342) Андрій Кузів в Воютичах,— **по 3 золотих зложили:** 343) Стефа Когут в Цеперові, 344) Кооператива „Єдність" в Кошляках та 345) Народний Базар в Перемишлі, — **по 2·50 золотих зложили:** 346) о. Теодозій Атаманюк в Пилатківцях, 347) о. Іван Шевчук в Болохівцях, 348) Кооператива „Єдність" в Лаврові, 349) Юркевичева у Львові та 350) Кооператива „Районовий Союз" в Бродах, — **по 2 золотих зложили:** 351) С. Сохоцька в Павлові, 352) о. Володимир Соломка в Галичі, 353) Гриць Хомин в Підліськах Великих, 354) о. Михайло Шараневич в Поручині. 355) о. Василь Лах в Ліщині, 356) о. Донигевич Іван в Корничах, 357) Юліян Карпинський в Гаях Нижних, 358) Гриць Масник в Мостиськах 359) Кооперативний Союз в Зборові, 360) Кооператива „Сила" в Чорній, 361) Громяк, управ. школи „Рідна Школа" в Коломиї, 362) дир. Іван Стефанишин на Ялівці у Львові, 363) Академик у Львові, 364) Кооператива „Праця" в Серниках Середних, 365) Кооператива „Надія" в Мшанці, 366) Кооперативна „Єдність" в Коршеві, 367) Кооператива „Власна Поміч" в Чесниках та 367) о. Іван Щуровський. — Менше ніж по 2 зол. зложило разом 11 осіб на суму 10·70 зол.

Вп. Жертводавцям складає Старшина Кружка ім. Князя Льва горячу подяку.

Жертви просається пересилати на щадничу книжочку ч. 15.150 Кооператовного Банку „Дністер" у Львові, вул. Руська 20.

Всі Вп. Жертводавці зволять викликувати своїх знакомих.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:
Середа, 11. березня, година 7·30 веч. „Оповідання Гофмана".

Театр Ріжнородностей (в Нар. Домі):
Середа, 11. березня, година 7·30 веч. „Як стати багатим і щасливим".

Малий Міський Театр:
Середа, 11. березня, година 7·30 веч. „Добра Ворожка".

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова комедія „Капітан марнарки" (Гарі Лідтке). Додатки.

КАСІНО: Звукова фільма „Серце на вулиці" (Зб. Саван, Нора Ней).

КОЛЬОСЕИ: „Люди ночі" та превесела комедія".

ЛЕВ: Звукова фільма „Козаки" Толстого (Дж. Гільберт, Рене Адоре).

МАРУСЕНЬКА: Звукова фільма „Карколомні закрути" (Кляра Бов, Ріх. Арлен).

ОАЗА: „Відкіля воріття не має".

ПАЛЯС: Звукова фільма в чеській мові „Цісарсько - королівський фельдмаршал" (Власта Буріян).

ПАН: „Танок серед сердець" і „Подружжа на злість" (Бастер Кітон).

ПАСАЖ: „Марево смерти". „Тайна таксівки". Додатки.

ПРОМІНЬ: „В кайданах життя". Виступ таночної пари з Варшави.

ФАТАМОРҐАНА: „В кигтях чортиці". „На захід від Занзібару".

ХИМЕРА: „Іграшки жінок". „Уста занадто червоні".

СІИЛЕВЕ: „Життеві розбитки". „Сурми кохання".

УТІХА: „Залюблені" (Вільма Банкі). Озеро кохання".

Програма радіо.

Середа 11. III. 1931.

Варшава (1411,7) 16·15 Програма для дітей. **Гельсінгфорс** (221,4) 18·15 Радіоорхестра. **Талін** (296,1) 19·15 Орхестра. **Букарешт** (394,2) 16·00 Радіоорхестра. **Берлін** (419) 16·10 Концерт (Шуберт і Бетовен). **Рим** (441,2) 12·45 Музика. **Прага** (486,2) 20·00 Концерт. **Відень** (516,3) 11·00 Капеля Сільвінга. **Будапешт** (550,5) 12·05 Солісти. **Харків** (937,5) 17·30 Радіорхестра.

Четвер, 12 III. 1931.

Варшава (1411,7) 12·35 Шкільний концерт. **Гельсінгфорс** (221,4) 17·00 Радіоорхестра. **Берлін** (419) 16.30 Концерт. **Стокгольм** (435,4) 20·00 Тріо з Копенгаґи **Рим** (441,2) 17·00 Концерт. **Прага** (486,2) 16·30 Камеральна музика. **Відень** (516 3) 12·00 Капеля Маха. **Будапешт** (550,5) 17·45 Солісти. **Харків** (937,5) 15.00 Концерт. **Ленінград** (1000) 16·30 Концерт для села.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Новий Український Театр під дир. П. Карабіневича.

Сокаль.
11. III. „Танок Венери".

Белз.
12. III. „Запорожець за Дунаєм".
13. III. „Плач Ізраіля".

Угнів.
14. III. „Я хочу мужа".
15. III. „Шумі Маріца".
16. III. „Плач Ізраіля".
17. III. „Царевич".

Любачів.
18. III. „Танок Венери".
19. III. „Плач Ізраіля".
29. III. „Царевич".

Кінчать постановку найновішої песи В. Грубінського переклад Карабіневича **„Ленін"**. 1565

Концерт у честь Шевченка в Познані. Заходом Громади Студентів Українців у Познані відбудеться дня 14. III. 1931 р. в год. 20. в салі Трамваярів при вул. Словацького ч. 19—21 концерт у честь Тараса Шевченка. 1621 2—2

На Рідну Школу зложили ВП.: Президент Романчук Юліян 100 зол., з нагоди 90-ліття Своїх Уродин та взиває Громадянство піддержати матеріяльно Рідну Школу; о. Стефан Опишкевич, парох Куликович 20 зол., замість вінка на домовину бл. п. о. Володимира Петрика, пароха Бабини; Микола і Олена Вербовські в Брюховичах 10 зол. замість вінка на могилу бл. п. о. Михайла Левицького, пароха в Княжівськім; Медична Громада — Львів 50 зол. як частину доходу з Балю Медиків. — ВП. Жертводавцям складає щиру подяку Головна Управа. 1631

Звичайні

Загальні Збори

Українського Техничного Товариства відбудуться у Львові дня 29. березня ц. р. (неділя) в год. 10. рано в салі „Просвіти" (Ринок 10/II)

з таким порядком нарад:

1) Відчитання протоколу з попередніх Загальних Зборів.
2) Звіт з діяльности головного Виділу УТТ.
3) Звіт Контрольної Комісії з перевірки діло- і книговодства за 1930 р.
4) Дискусія над звітами і приняття внесення в справі абсолюторії для Гол. Виділу.
5) Вибір Ради Товариства, Контрольної Комісії і Мирової Комісії.
6) Внесення і запити.

Голов. Виділ Українського Технічного Товариства. 1632

VII. ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ЛЬВІВ. ФІЛІЇ УКРАЇНСЬКОГО КРАЄВ. Т-ВА ОХОРОНИ ДІТЕЙ І ОПІКИ НАД МОЛОДЮ У ЛЬВОВІ,

відбудуться в пятницю, дня 13. березня 1931 р. в год. 4. поп. у салі „Української Бесіди", при вулиці Рутовського ч. 22. У випадку неприявности приписаного статутом числа членів, Збори без огляду на число членів, відбудуться в тому ж дні в годині 5-ій поп. з правосильністю нарад. 1476 2—2 Виділ.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10.